

راهبردهایی برای مدیریت نورپردازی شهر

سیدامیر منصوری، دکتری
مطالعات شهری با گرایش
معماری منظر، پردیس هنرهای
زیبا، دانشگاه تهران.
seyedamir.mansouri@
gmail.com

بررسی تجربه‌های نورپردازی حاکی از آن است که این مقوله در شهر تهران نسبتاً مغفول مانده و از ظرفیت‌های عظیم آن صرف نظر شده است. تداوم حیات شهر در شب به واسطه دستاوردها و امکانات آن می‌تواند به عنوان برنامه راهبردی منظر شبانه تهران هدف‌های مهمی همچون توسعه حیات مدنی از طریق تبادلات اجتماعی و بهره‌وری فضاهای شهری، عدالت اجتماعی از طریق همه‌شمول کردن فضاهای جمعی، توسعه اقتصادی با ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری و گردشگری شهری، تقویت هویت تاریخی با تأکید بر نمادهای فرهنگی و در نتیجه ارتقای وجهه و شأن شهر تهران در مقیاس ملی و بین‌المللی را به ارمغان آورد. مطالعه حاضر در دو بخش نظری و تجربه‌ها تلاش داشته در زمان کوتاه و حجم کم به پژوهشی کاربردی، که قابلیت اجرایی داشته باشد، دست پیدا کند. نتایج این پژوهش علاوه بر کمک به مدیریت شهری در هدفمندسازی تصمیمات و برنامه‌های جاری خود می‌تواند از عمق و اهمیت مسئله نیز خبر دهد و زمینه را برای تهیه طرح راهبردی منظر شبانه تهران فراهم کند.

چارچوب پژوهش

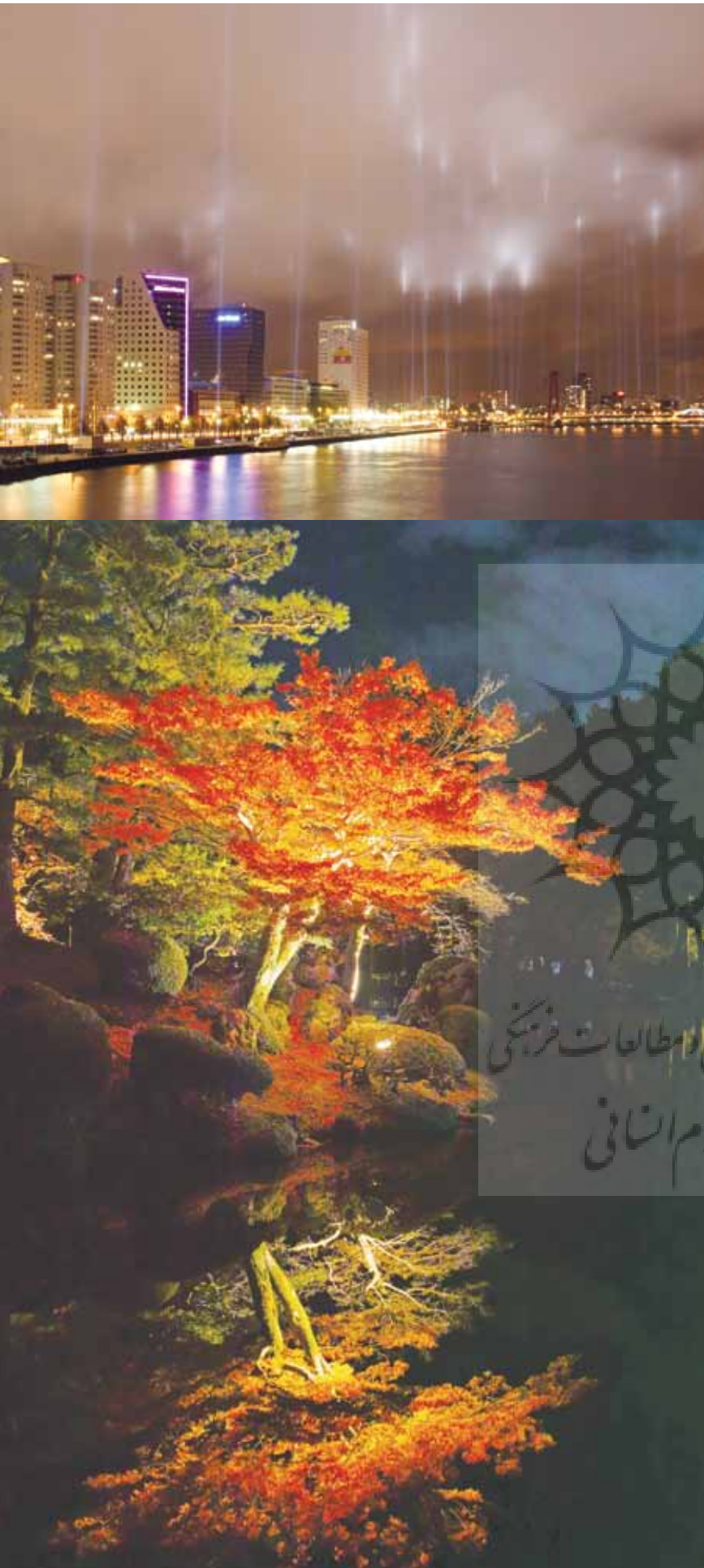
پرداختن به بحث نورپردازی شهری ابعاد و حوزه‌های نفوذ متنوع و وسیعی دارد. برای دستیابی به راهکارهای مشخص از یک پژوهش کاربردی باید برنامه‌ای منسجم و زنجیروار از مباحث نظری تا مباحث کاربردی و کارکردی مورد توجه قرار می‌گرفت. به این منظور در گام نخست، ابعاد، مقیاس‌ها و حوزه‌های نفوذ بحث نورپردازی شهری مورد بررسی و دسته‌بندی قرار گرفت و در گام بعد پروژه‌های نظری در ابعاد مختلف مدیریت نورپردازی شهری تعریف شد. در مرحله بعد به دنبال تعیین موضوعات مختلف جهت تحلیل نمونه‌های متنوع نورپردازی، نمونه‌های مختلف داخلی و خارجی انتخاب شد. نهایتاً به منظور تأکید بر نقش متنوع و چندبعدی نورپردازی در شکل‌دهی به مناظر شب و روز پروژه‌های شهری، به صورت اختصاصی در سه مقاله شیوه برخورد یکی از فعال‌ترین معماران منظر در بحث نورپردازی با منظر شبانه مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. در گام آخر برای تبدیل پژوهش‌های موردی و نظری به مقالات کالبدی، ساختاری مشخص برای نگارش مقالات، تدوین و با پژوهش در سوابق، نگارندگان مناسب برای هر حوزه انتخاب و نگارش مقالات در ساختار مورد نظر سفارش داده شد. نگارش مقالات در مراحل مختلف مورد اصلاح و بازبینی قرار گرفت تا امکان نتیجه‌گیری از مباحث مهیا شد.

در این میان محدودیت‌های مختلف زمان، منابع، صفحات چاپ و ... پژوهش را به ۹ مقاله (در ساختار از پیش اندیشیده) و ۷ پاسخ پژوهشگران، حرفه‌مندان و مدیران حوزه نورپردازی محدود کرد و در نهایت دست‌آورد پژوهش در چارچوب مورد نظر تدوین و ارائه شد:

- ۱- شناخت ادبیات موضوع و تغییرات مفهومی و کارکردی نورپردازی شبانه
 - ۲- تجربه‌های خارجی و پتانسیل‌های داخلی (تهران) در مدیریت نورپردازی
 - ۳- بررسی و ارزیابی نمونه‌های خارجی نورپردازی در مقیاس‌های مختلف
 - ۴- بررسی و تحلیل رویکردهای یک معمار منظر در نورپردازی و منظر شبانه پروژه‌هایش
 - ۵- بررسی و تحلیل رویکردهای داخل کشور به نورپردازی شهر
 - ۶- استخراج بیانیه با جمع‌بندی مطالعات، تدوین راهبردهایی برای مدیریت نورپردازی شهر
- این پژوهش‌ها زیر نظر نگارنده برنامه‌ریزی و اجرا شد. خانم‌ها دکتر «آیدا آل‌هاشمی»، مهندس «ریحانه حجتی» و مهندس «فاطمه‌السادات شجاعی» مسئولیت هماهنگی پژوهشگران و انطباق محصول مطالعات با چارچوب‌های نظری و شکلی طراحی شده در پژوهش را بر عهده داشتند.

یافته‌های پژوهش

• مقاله «منظر شبانه در تهران، ارزیابی ظرفیت‌ها و ضرورت‌ها» به اهمیت آزادسازی پتانسیل مدیریت منظر شهری شبانه در تهران و ضرورت وجود یک برنامه‌ریزی جامع برای تداوم حیات شهر تهران در شب تأکید و در نهایت ارزش‌های افزوده اقتصادی و اجتماعی حاصل از مدیریت مطلوب شهر تهران در شب‌هنگام را ارائه می‌کند. در نهایت مؤلفه‌های آئینی را به عنوان مهم‌ترین مؤلفه‌های قابل اتکا در شکل‌دهی و مدیریت منظر شهر تهران مورد توجه قرار می‌دهد. دستاوردهای ارتقای منظر شبانه شهری تهران را در بعد اجتماعی، ارتقای غرور مدنی و بهبود تصویر ذهنی جامعه محلی از شهر تهران، ارتقای عدالت اجتماعی، کاهش فشار و استرس روانی ناشی از کار روزانه، ارتقای وجهه شهر تهران در مقیاس ملی، افزایش میزان زمان دسترسی به کاربری‌ها و تسهیلات اجتماعی، افزایش سرزندگی فرهنگی، «همه‌شمول‌تر» شدن فضای عمومی، تقویت حس مکان نزد شهروندان می‌داند و در بعد اقتصادی بر شکل‌گیری و گسترش فرصت‌های سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های شبانه و در نتیجه بهبود روند اشتغال‌زایی، کاهش هزینه‌های تحمیل‌شده به خزانه عمومی مدیریت شهری از طریق ایجاد حوزه‌های اقتصادی پُررونق، افزایش درآمدهای مالیاتی و عوارض برای مدیریت شهری، کاهش هزینه سفرهای درون‌شهری در طول روز تأکید می‌کند.

• مقاله «امتداد منظر روز در شب، برنامه‌ریزی منظر شبانه در پاریس» به بررسی منظر شبانه پاریس و اصول برنامه‌ریزی و مدیریت آن می‌پردازد و در نهایت اثبات می‌کند که سیاست‌های اخذشده برای طراحی نورپردازی و روشنایی شهری پاریس به لحاظ هویتی، منطقی را به وجود آورده است که تنها اختصاص به پاریس دارد. منظر شبانه، با وجود اینکه بر مبنای نورپردازی منظر روزانه شکل گرفته است، به واسطه تأکید بر زیبایی‌ها و مخفی کردن نقاط ضعف منظر روز پاریس، در شب تصویری متفاوت و رویایی از پاریس در ذهن مخاطبان به وجود می‌آورد که خود در زمان‌های مختلف سال متغیر است. همچنین برخی از مؤلفه‌های تأثیرگذار بر منظر شبانه پاریس را چنین برمی‌شمارد: ایجاد سرزندگی و درخشش در نمای عمومی ساختمان‌ها (به ویژه بناهای تاریخی) در تقابل با چهره روزانه آنها که تا حدودی خنثی و خالی از رنگ و طراوت است، تأکید بر نقاط عطف و نشانه‌های شهری در منظر شبانه، کنترل آلودگی نوری به منظور جلوگیری از اغتشاش بصری در شب و استفاده از رنگ در نورپردازی (به ویژه نورپردازی مناسبی) با تکنیک‌های متنوع و بازی با نمای بناهای تاریخی در جشن‌ها و مناسبت‌های ملی از طریق نورپردازی ویژه.

• مقاله «انسان، شب، شهر، مروری بر جشن نور لیون» با تمرکز به جشن نور لیون، مدیریت شهری و سیاست‌های طراحی آن جهت تقویت حضور شهروندان در فضاهای شهری نقش آن را در شکل‌دهی و خاطره‌سازی در منظر شبانه شهر لیون، پیوند کانسپت نور و جشنی که به سنت دیرینه در شهر رواج داشته است، کشاندن شهروندان از فضاهای خصوصی به عمومی و به دنبال آن گردهم‌آبی آنها و خلق فضایی برای تبادلات در سطوح مختلف اجتماعی مورد بررسی قرار می‌دهد. این مقاله همچنین نشان می‌دهد این جشن تحت نظارت مدیریت شهری این امکان را یافته است که اقتصاد گردشگری هر ساله با ابداع و خلاقیت‌های جدید در زمینه‌های طراحی، اجرا و تکنیک مخاطبان مختلفی به غیر از ساکنین شهر را به خود جذب کند. پدیده‌ای که هر چند، یک بار در سال اتفاق می‌افتد ولی جشن را از مقیاس همسایگی، محله‌ای و شهری به مقیاس بین‌المللی توسعه داده و با پذیرش طرح‌های نو در محیط حرفه‌ای و آماتوری، فضایی را جهت بروز خلاقیت و یادگیری فراهم کرده است.

این پژوهش پس از این مقالات به ترتیب به بررسی تجربه‌های نورپردازی در مقیاس‌های مختلف و نحوه پاسخ‌گویی این پروژه‌ها به ابعاد مختلف هنری، اجتماعی، فرهنگی، امنیتی می‌پردازد و همین‌طور نحوه تأثیر خلاقیت‌های هنری، دانش منظر و پیشرفت تکنولوژی را در نورپردازی مناظر شهر مورد تحقیق قرار می‌دهد:

• مقاله «نورافشانی منظر تاریخی، احیای مرکز تاریخی «کانازاوا» با تکیه بر نورپردازی» به نقش نورپردازی در احیا و باززنده‌سازی بافت تاریخی در منظر نزدیک و منظر دور (پلاستیک شهر) می‌پردازد. پروژه نورپردازی مرکز تاریخی کانازاوا توانسته از طریق ایجاد حس دراماتیک میان دو بخش جدید و تاریخی بر فرهنگ و تاریخ شهر تأکید سازد و در عین حال هویت شهر را با ایجاد هارمونی در عناصر نورپردازی‌شده بازنمایی کند. در این راستا شناسایی و خوانش مؤلفه‌های دایم و موقت شکل‌دهنده به منظر سایت در مقیاس‌های مختلف، طرح را از سلسله‌مراتب خاص برخوردار کرده است؛ چنانکه با در نظر داشتن منظر دور و نزدیک به طراحی پرداخته‌اند. طراحان در منظر دور بر نشانه‌های شهر و تأثیر ذهنی آنها تأکید دارند و در منظر نزدیک به روشن ساختن فضاهای عبوری در سایت و برخورد تزیینی با المان‌های طبیعی و تاریخی در مقیاس انسانی پرداخته‌اند.

• مقاله «بازآفرینی چهره یک خیابان، احیای خیابان «آچه» با نورپردازی شکسته» به نقش خلاقیت و نورپردازی در احیای خیابانی می‌پردازد که با مشکلات اجتماعی و امنیتی، به خصوص در زندگی شبانه مواجه بوده است. در نهایت نگاه متفاوت طراح به نور و نورپردازی را با ایجاد یک اثر هنری در شهر، وجه تمایز این خیابان می‌داند که همین امر در ارتقای هویت و خوانایی آن تأثیرات بسزایی داشته است و توانسته آن را از مکانی ناامن و بی‌کیفیت به محلی دلنشین برای گردش‌های شبانه همسایگان بدل سازد. در واقع این ابتکار در نورپردازی نوعی احیا و بازسازی بود که بدون هیچ‌گونه دخالت کالبدی در بدنه خیابان انجام گرفت.

• مقاله «نورپردازی تعاملی، رویکرد پروژه Light scraper» به معرفی رویکرد نوین تعامل‌گرا و مخاطب‌محور در پروژه‌های نورپردازی می‌پردازد و ورود نور و هنر استفاده از آن را در این رویکرد با استفاده از پیشرفت تکنولوژی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مورد توجه قرار می‌دهد. با تحلیل پروژه جدید Light scraper روند ورود این رویکرد در فضا سازی شهر را مورد توجه قرار می‌دهد. پروژه با فراهم آوردن بستری جهت جذب مشارکت مخاطبین و با تبدیل حرکت و رفتارهای فیزیکی آنها به نور و صدا، فضایی پویا را به وجود آورده تا مخاطب اهمیت حضور خود را هر چه بیشتر درک کند. این مسئله به ایجاد سرزندگی، خوانایی فضایی، هیجان و نقش خاطرهای آن کمک می‌کند. بهره‌گیری از تکنولوژی نه چندان پیچیده در قالب معادله‌ای متقابل با حرکت شهروندان و حجم فیزیکی و فضای داخلی آن، ویژگی قابل توجه پروژه به شمار می‌رود. این پروژه علاوه بر اینکه نقش نشانه‌ای را برای فضای شهری بازی

می‌کند، در مقیاس خردتر شکل‌دهنده فضایی است که درک مخاطب و حواس پنج‌گانه وی را به بازی می‌گیرد و درک متفاوتی از فضا و مکان را به دست می‌دهد.

در ادامه پژوهش، در قالب سه مقاله به تجربیات معماران منظر گروه West8 پرداخته شد که نحوه بروز و ظهور یک رویکرد هویت‌مند و منظرین در شکل‌دهی به نور و منظر شبانه را در سه مقیاس متفاوت از پلان برنامه‌ریزی تا طراحی جزئیات تجهیزات نورپردازی مورد تحلیل قرار دادند. این گروه در مقیاس‌های متنوعی از ظرفیت نورپردازی به عنوان مؤلفه‌های پراهمیت در ساماندهی منظر شب و روز پروژه‌های خود بهره برده است.

• در مقاله «فانوس‌های طبیعی، رویکرد هویتی در نورپردازی هلسینکی»، طرح جامع نورپردازی برای توسعه شهر هلسینکی و سیاست‌های حاکم بر آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این برنامه، پلان نورپردازی با تکیه بر مؤلفه‌های هویت‌بخش منطقه انجام شده است. راه حل West8 برای نورپردازی این منطقه، در جهت هویت‌بخشی به آن، بر مناظری که برای استفاده از نور طبیعی گشوده شده‌اند، و استفاده از مصالح، طرح کاشت محل، فصول و فعالیت‌های مردم بنا نهاده شده است. این طرح بر اهمیت حضور نور در جامعه بین ساکنین و چشم‌اندازهای روزمره تأکید می‌کند و در این راه از جزییات و ایده‌های تجربی بهره‌نمادین برده است.

• مقاله «نورپردازی میدان تئاتر در شهر روتردام، تابش هویت»، نحوه بهره‌گیری از پتانسیل‌های نورپردازی در شکل‌دهی به فضا، درک مخاطبین از فضا در طول شبانه‌روز و تأثیرات مثبت و منفی آن بر فضا را در ابعاد مختلف مورد توجه قرار می‌دهد. استفاده از منظره شهر و عناصر قابل تفسیر آن برای شهروندان، نکته برجسته کار است. آنچه این فضا را از میدان‌های مشابه با رویکرد هویتی متمایز و برتر می‌سازد بهره‌گیری از مؤلفه نورپردازی به عنوان ابزار اصلی در طراحی است که به نوعی پیوستگی منظر شب و روز را برای فضا به ارمغان می‌آورد. «آدریان گیز و همکارانش» با شناخت دقیق از بستر طراحی و تکنولوژی نورپردازی به ابعاد مختلف عملکردی، مفهومی و هویتی میدان توجه کرده است. در مقابل این تأکید ویژه طرح به بهره‌گیری از تکنولوژی و نور در دستیابی به اهداف و ابعاد منظر موجب شده تا مؤلفه‌های دیگر منظر به ویژه مؤلفه‌های طبیعی گیاه و آب مغفول ماند و در کل به کارگیری آنها دغدغه طراح نباشد.

• مقاله «عملکرد یا فرهنگ؟ دو رویکرد متفاوت در خلق منظر شبانه»، نحوه طراحی تجهیزات نورپردازی را در پروژه‌های گروه West8 مورد بررسی قرار می‌دهد و اتخاذ دو رویکرد متفاوت هویتی و عملکردی در آن، دو طیف مختلف تجهیزات نورپردازی را در مجموعه پروژه‌های این شرکت شکل داده است. در این پروژه‌ها نورپردازی منظرین در پایین‌ترین حالت، به عنوان یک نماد هویت‌بخش در کنار دیگر مؤلفه‌های کمی در ساخت منظر مشارکت دارد و در بالاترین حالت به عنوان تنها عنصر هویت‌بخش و بدون حضور دیگر مؤلفه‌های کمی، در جایگاه ایده اصلی طرح استفاده شده است.

جمع‌بندی

• یک برنامه‌ریزی علمی برای تداوم حیات شب تهران می‌تواند به اهداف مهمی همچون توسعه حیات مدنی از طریق افزایش تعاملات اجتماعی و بهره‌وری بیشتر از فضاهای شهری، توسعه اقتصادی با ایجاد فرصت‌های جدید سرمایه‌گذاری، گردشگری و افزایش درآمد‌های پایدار شهری و همچنین ارتقای تصویر ذهنی شهروندان و شأن زندگی آنان در شهر و تعلق به مکان بینجامد.

• در برنامه‌ریزی و طراحی سیمای شبانه شهری، تأکید بر ایجاد تفاوت و دگرگونی میان منظر روز و شب، چنانچه با حفظ انطباق کلی آنها و برجسته‌تر کردن نقاط عطف و منتخب باشد، ضمن حفظ هویت شهر، تصویری متفاوت از تفسیر شبانه و خیال‌انگیز از شهر ایجاد می‌کند.

• نورپردازی می‌تواند به فعال‌سازی ادراکات بصری به هنگام تاریکی (که معمولاً از کار می‌افتد) منجر شود.

• نورپردازی می‌تواند هریک از اهداف سه‌گانه منظر، «عملکردی، فرهنگی، زیباسازانه» را در سطحی بالاتر از بقیه مورد توجه قرار دهد. این عرصه توان زیادی در تقویت و تحقق هریک از آنها دارد. انواع نورپردازی عملکردگرا، فرهنگ‌محور یا زیباسازنده را در میان تجربه‌های نورپردازی جهان می‌توان مشاهده کرد.

• فضاهای منتخب و ویژه شهر با بهره‌گیری از نورپردازی ویژه می‌تواند زندگی روزانه خود را بدون انقطاع در طول شب نیز ادامه دهد. این امر در تقویت خاطره جمعی و ادراک شهروندان از محل زیست خود و افزایش تعلق به جامعه و مکان نقش مؤثری دارد.

• دو شیوه نورپردازی «منظر دور» و «منظر نزدیک» قادر است در مقیاس کلان به خوانایی منظر شهر از طریق تبیین مناطق ویژه، به عنوان نمونه تاریخی و جدید، و در مقیاس خرد به معرفی منظر، به طور مثال هنر شهری، بپردازد.

• تلفیق نورپردازی با سایر عناصر منظر در شهر از قبیل گیاه، مردم و اثاثیه و طراحی آنها

بر اساس راهبردهای مشترک علاوه بر امکانات جدید منظره‌پردازی در شهر به تقویت هویت شهری نیز می‌انجامد.

• خصلت پویا و تکنولوژیک نورپردازی، امکان مشارکت شهروندان در طراحی سیمای شبانه شهرها و مداخله آنها در انتخاب نقاط هدف و چگونگی نورپردازی را فراهم می‌آورد. تلفیق رفتار شهروندان در شهر با نورپردازی شهر به ادراک جامع‌تر از منظر شهر و تعمیق حس محیط منجر می‌شود.

• نورپردازی شهری، علاوه بر تزئین و تفسیر محیط، ظرفیت آن را دارد که با برنامه‌ریزی برای رویدادها و مناسبت‌ها به فعالیتی اجتماعی و آیینی بدل شود و به تولید خاطره جمعی برای شهروندان بیانجامد. این مراسم قابلیت گسترده شدن تا سطح رویدادی بین‌المللی و جذاب که در برگیرنده هنر روز است را دارد.

نتیجه‌گیری

۱. انطباق منظر روز و شب شهر باید در همه اقدامات نورپردازی شبانه به عنوان اصل ضروری مدنظر قرار گیرد. ایجاد دگرگونی و تنوع در لایه‌های بالاتر و با حفظ این اصل انجام شود.

۲. منظر شبانه می‌تواند مستقلاً به عنوان ویژگی شهر به ایجاد هویت‌های مستقل و تعریف بصری از شهر عمل کند.

۳. نورپردازی به عنوان مهمترین مداخله‌ای که در زندگی شبانه شهر قابل اجراء است، ظرفیت زیادی در تحقق اهداف توسعه شهر دارد. از این رو اقدامات مربوط به آن بایستی تحت مدیریت یک برنامه واحد راهبردی، برنامه‌ریزی، طراحی و اجرا شود.

۴. نورپردازی، علاوه بر وابستگی به مکان، قادر است زمان‌ها را نیز مورد تأکید قرار دهد. جشن‌ها، آیین‌ها و مناسبت‌های اجتماعی از طریق نورپردازی شهر و طراحی منظر شبانه معرفی و برگزار می‌شوند.

۵. رویداد نورپردازی شهری امکان آن را دارد تا به عنوان فعالیت هنری و فنی شهری در مقیاس ملی یا بین‌المللی مطرح شود.

۶. ظرفیت‌های زیاد تعامل شهر و شهروند در زمینه نورپردازی و ساخت سیمای شبانه شهری، تحقق رویکرد مشارکتی در مدیریت شهری است.

۷. هم‌سویی اقدامات نورپردازی با طرح‌های فضای سبز شهری، مبلمان و اثاثیه و سایر طرح‌های منظر شهری می‌تواند به تقویت هویت شهر منجر شود.

۸. نورپردازی فضاهای ویژه شهری و امتداد زندگی روز در شب به تقویت خاطره جمعی شهروندان و حس تعلق به مکان و احساس امنیت می‌انجامد.

۹. نورپردازی ابزاری است که قادر است به همه اهداف منظر بپردازد یا هریک از آنها را مورد تأکید قرار دهد. ■

راهبردهای نورپردازی تهران (برآمده از پژوهش حاضر)

راهبردهای ذیل در چارچوب طرح راهبردی نورپردازی تهران از سوی مرجع صلاحیت‌دار فنی و تخصصی در دستور قرار گیرد:

۱. انطباق منظر روز و شب در مقیاس کلان و ایجاد تنوع در مقیاس خرد

۲. تفکیک دو عرصه «مکانی» و «زمانی» در اقدامات نورپردازی

۳. تبیین هویت ویژه بصری تهران در شب

۴. هماهنگی اقدامات نورپردازی با مدیریت سایر عناصر منظر شهر

۵. طراحی نورپردازی متناسب با هریک از دو رویکرد

الف. شهر به عنوان منظر ← نورپردازی منظرین (کل‌نگر)

ب. شهر به عنوان کالبد ← نورپردازی تزئینی (جزء‌نگر)

۶. تأکید بر رویکردهای تعاملی و مشارکتی

Strategies for Management of lighting the city

Seyed Amir Mansouri, Ph.D in Urban studies with Landscape proficiency, University of Tehran, Iran.
Seyedamir.mansouri@gmail.com

Reviewing of lighting experiences suggests that the issue of lighting is almost neglected in Tehran City and its immense potentials are disregarded. Continuity of city life at night through achievements and equipments as strategic nightscape of Tehran can result in considerable goals such as development of civil life through social interaction and efficiency of urban spaces, supporting social justice through inclusive public spaces, economic development by providing new opportunities for investment and tourism, highlighting historical identity by emphasizing on cultural symbols and eventually enhancing the prestige and dignity of Tehran city nationally and internationally. This paper aims to achieve an applicable result which can be implemented through discussing two parts: theories and experiences. Nine articles and seven responses given by researches, professionals and managers to the magazines written questions about lighting was the achievement of the research.

Results of the research

The results of this research will be helpful in urban management as well as it can demonstrate the depth and significance of the issue in realization of decisions and plans and will be helpful in organizing strategic plan of Tehran's nightscape:

1. The adaptation of nightscape and landscape is necessary to be taken into consideration in all lighting proceedings. Creating diversity and maintaining the principles of transformation in higher layer has to be performed.

2. Nightscape of the city can function independently to create visual absolute identity and visually define the city.

3. Lighting as a primary intervention in nightlife of the city has immense potential in realization of city development goals. As a result, the respective actions should be managed by a single management for strategic planning, design and implementation.

4. Lighting, in addition to location dependency is able to highlight the special times. Ceremonies, rituals and social occasions are held and introduced through urban lighting and nightscape design.

5. Urban lighting event is capable to operate on a national or international as a technical or urban art activity.

6. High capacity to engage citizens in urban lighting and creating cityscape is the achievement of participatory approach in urban management.

7. Lighting practices with the design of urban green space, urban furniture and other urban designs can lead to highlighting civic identity.

8. Lighting special urban areas and providing continuity of day at night will result in establishing the collective memory of the citizens and sense of affiliation to place and security.

9. Landscape lighting is a tool that is able to attend all landscape goals or emphasize on them.

Lighting Strategies in Tehran (derived from present research)

The following strategies within strategic plan for Tehran lighting framework are suggested to be regulated by technical and professional authorities.

1. Adaptation of day landscape and nightscape at macro scale and providing diversity at micro scale

2. Dissociation of "place" and "time" zones in lighting practices

3. Demonstration of special visual identity of Tehran at night

4. Cooperation of lighting proceedings with management of other landscape elements in the city.

5. Lighting design according to each of the following approaches

A. City as the landscape landscape lighting (holism)

B. City as the frame Decorative lighting (reductionism)

9. Emphasis on interactive and participatory approaches

